

Foto: Depositphotos

Tiskano na papirju Vprint, 80 g, papirnica VIPAP-IDEEM KRŠKO, d. d.

So trgovinske vojne uvod v novo krizo?

Nevarne stranpoti svetovne trgovine.

Bojan Ivanc, Analitika GZS

Ameriške carine se uveljavljajo na izdelek po državi porekla in ne državi izvoza.

Neracionalnost dejanj politikov ter igranje s čustvi državljanov najbolje odraža dogajanje na področju svetovne trgovine. Država, ki je opredelila temelje Svetovni trgovinski organizaciji (WTO), je tista, ki je s sprejetjem unilateralnih potez o uvedbi carin na nekaj proizvodov poskrbela za sprejetje protiukrepov pri drugih državah. Logika povratnega odgovora je s političnega vidika še nekako razumljiva, z gospodarskega pa izrazito škodljiva, saj ne upošteva, da so temelj svetovnega gospodarstva postale multinacionalke s proizvodnimi lokacijami po celem svetu, katerih lastniki so globalni delničarji, ki so v največji meri varčevalci iz bogatih, razvitih držav. Svetovna proizvodnja v marsikateri dejavnosti temelji na kompleksni verigi vrednosti, ki je nastala kot posledica stroškovne razlike nastanka določenega dela proizvodnega ali

storitvenega procesa. Spodnji del verige proizvodnje tako pogosto nastane v azijskih državah, najbolj pa se oplemeniti pri končnem proizvajalcu oziroma ponudniku. To je nastalo kot posledica iskanja najboljše ekonomike za končnega kupca, ki je za iskanje določene kvalitete željan plačati najnižjo možno ceno. Pri nekaterih zelo kompleksnih proizvodih, kot so na primer avtomobili premijskih znamk, obstaja proizvodnja zgolj na eni ali dveh lokacijah, saj je proizvodnja tako zahtevnih proizvodov težko replicirati. Takšni proizvodi tudi nimajo veliko tekmecev, zato morebitni dvigi cen bistveno ne znižajo povpraševanja po teh izdelkih.

Na vrsto ameriških kmetijskih pridelkov zdaj veljajo carine

V luči povedanega je prav, da smo nekoliko natančnejši pri opisu, kaj točno se je zgodilo na področju carin v zadnjih mesecih. S 1. junijem so začele veljati dodatne carinske dajatve na uvoz določenih vrst jekla in aluminija iz držav članic EU, Kanade in Mehike, in sicer v višini 25 odstotkov za jeklo in 10 odstotkov za aluminij. Trajno izvzetje velja samo za Argentino, Avstralijo, Brazilijo in Južno Korejo, s katerimi so ZDA dosegle ustrezen dogovor (z nekaterimi v obliki količinske omejitve uvoza v ZDA). Pri tem velja pogoj, da se carina aplicira na izdelek po državi porekla ter ne po državi, iz katere je izvožen, kar pomeni, da je posreden uvoz evropskih izdelkov preko denimo Brazilije v ZDA vseeno obremenjen s carino.

Podjetja, ki so prizadeta, lahko zaprosijo za izvzetje iz plačila dodatnih carinskih dajatev za vsak posamezen proizvod preko Ministrstva za trgovino ZDA. Glede uveljavljanja izvzetij se lahko povežejo s kupci oziroma poslovnimi partnerji v ZDA.

Kot odgovor na sprejetje teh carin je Evropska komisija 20. junija sprejela 25-odstotne carine na nekatere ameriške proizvode, kot so določeni izdelki iz jekla in aluminija, sladka koruza, bel fižol, koruza, riž, arašidovo maslo, nekatere konzervirane brusnice, pomarančni in brusnični sok, viski bourbon in drug viski, tobačni proizvodi, nekateri kozmetični izdelki, nekatera oblačila in obutev, motorna kolesa, jadrnice, čolni in igralne karte (za zadnje velja 10-odstotna carina). Od 22. junija tako že veljajo carine na te izdelke. Od 1. junija 2021 (peti dan po tem, ko Svetovna trgovinska organizacija (WTO) sklene, da zaščitni ukrepi ZDA niso v skladu z določbami WTO) bodo uvedene še dodatne carinske dajatve (od 10 do 50-odstotne) na nekatere druge proizvode, kot so preostale konzervirane brusnice, viski, eterična olja, mešanice dišav, nekateri kozmetični izdelki, nekateri tekstilni materiali, še nekatera oblačila in obutev, vrtni dežniki, posoda iz porcelana in keramike, steklo, ogledala, kelihi, diamanti, nakit, palice iz legiranih jekel, profili in plošče iz aluminija, pomivalni in pralni stroji, primarne celice, drugi stroji in naprave s posebnimi funkcijami, motorna vozila za prevoz blaga, motorna kolesa, ribiška plovila, plovila na zrak, motorni čolni, sedeži, posteljnina, deli svetil.

Carina na vozila bo resen preizkus za obe strani

Naslednja velika nevarnost izvira iz uvedbe carin na vozila iz Evrope. Po navedbah WSJE naj bi tarifa znašala celo 25 odstotkov. V Evropi letno proizvedemo 20 milijonov osebnih vozil, od katerih je en milijon izvoženih v ZDA. Pri tem se je proizvodnja evropskih multinacionalk na ameriških tleh v zadnjih petih letih močno povečala. Ironija pri uvedbi morebitnih kasnejših evropskih protiukrepev pri vozilih je ravno v tem, da določene tipe vozil, proizvedene s strani evropskih multinacionalk na ameriških tleh, celo uvažamo v Evropi, ker je pač to najbolj ekonomično pred uvedbo carin.

Ali bo po uvedbi carin drugače, je torej ključno vprašanje. V kolikor so uvedene carine začasnega značaja, smo lahko prepričani, da bodo višje carine pomenile zmanjšano povpraševanje po teh izdelkih (na račun tistih, ki niso ocarinjeni tudi iz drugih držav), višje cene končnih izdelkov (višje cene jekla in aluminija bodo zmanjšale konkurenčnost ameriških avtomobilistov) ter s tem ponoven prihod inflacije. Koliko je smiselna zadnja ameriška poteza z vidika ustvarjanja novih delovnih mest, najbolje pojasni 3,8-odstotna ameriška stopnja brezposelnosti, ki je najnižja po letu 2000. V maju je bil povprečni tedenski zaslužek delavca v zasebnem sektorju 930 USD bruto, kar je bilo 3 odstotke več medletno. Še več zaposlovanja na pregretem ameriškem trgu dela tako lahko le spodbudi plačna pričakovanja, rast cen (predvsem storitev, delno tudi blaga zaradi carin) ter prisili ameriško centralno banko FED k hitrejšemu dvigu centralne obrestne mere. To pa pomeni globalen pritisk na rast vseh obrestnih mer ter morebiti zaton obdobja rekordnih obrestnih mer, kakor smo ga poznali do sedaj.

Trgovinska vojna med glavnima velesilama

Napovedi Trumpove administracije o uvedbi carin na uvoz kitajskega blaga so se uresničile, kot tudi kitajski odgovor. Trgovinska vojna se krepi in bi lahko zajela še druge proizvode in druge države. Zgodovinske izkušnje kažejo, da bi se lahko svetovna gospodarska rast samo v letošnjem letu zmanjšala za četrto odstotka (za 180 milijard evrov) ter v naslednjem za pol odstotka (za 360 milijard evrov). Mednarodna trgovina, svetovni potrošnik in poslovne investicije bodo pri tem najbolj prizadete, še posebej na srednji in daljši rok. Zaradi izvoza na zalogo pa napovedi novih carin navidezno pospešujejo aktualno gospodarsko rast, a za ceno nižje v prihodnosti.

Ameriško gospodarstvo na steroidih

Ameriško-kitajsko zaostrovanje ni v interesu globalnega gospodarstva, še manj evropskega, kajti ameriško pregrevanje, ki je tudi posledica velikega trošenja države (fiskalni stimulus), se lahko slej ko prej odrazi v izrazitem padcu povpraševanja po uvoženih izdelkih. ZDA so še vedno največji svetovni uvoznik blaga, saj predstavljajo 18 odstotkov celotnega uvoza, EU kot celota pa 15 odstotkov. Aktualna gospodarska ekspanzija je tudi druga najdaljša v ameriški zgodovini in če nas zgodovina lahko kaj nauči, je to, da se v nekoliko spremenjeni obliki ponavlja. Verjetnosti izbruha recesije v ZDA tako v obdobju naslednjih nekaj let ne moremo zanesljivo izključiti, pri čemer je razlog za skrb lahko tudi visoka zadolženost ameriških korporacij (73 odstotkov BDP). Te so se zadolžile tudi za odkupe lastnih delnic, s čimer so povečevale rast dobička na delnico. gg

V Evropi letno proizvedemo **20**

milijonov vozil, od katerih je 1 milijon izvoženih v ZDA.

ZDA so še vedno največji svetovni uvoznik blaga.

Zadolženost ameriških korporacij je visoka.

Analitika
GZS

